გაზეთის ფასი:

12	თვით	. .	10 მ. — კ.
11	,,	. .	9 ,, 50 ,,
10	,,	. .	8 ,, 75 ,,
9	,,	. .	8 ,, — ,,
8	,,	. .	7 ,, 25 ,,
7	,,	. .	6 ,, 50 ,,
6	,,	. .	6 ,, — ,,
5	,,	. .	5 ,, 50 ,,
4	,,	. .	4 ,, 75 ,,
3	,,	. .	3 ,, 50 ,,
2	,,	. .	2 ,, 75 ,,
1	,,	. .	1 ,, 50 ,,

ივერია

№ 259 ყოველ დღიური საპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი № 259

ფოსტის ფასის ნაწილ-ნაწილად შემოტანის ვადა

1. ხელის მოწერის დროს— 5 მ. და თებათვის 1-ს— 5 მ.
2. ხელის მოწერის დროს— 4 მ., მარტის 1-ს— 3 მან. და მარიამობისთვის 1-ს—3 მ.
3. ხელის მოწერის დროს— 3 მ., მარტის 1-ს—3 მ. თებათვის 1 ს—2 მ. და ენკენისთვის 1-ს—2 მ.

ვინც ამ ვადაზედ ფულს არ შემოიტანს, გაზეთის გაგზავნა შეწყდება.

განცხადებანი იმ კერძო კაცთა, ფირმათა და დაწესებულებათაგან, რომელნიც იმყოფებიან ანუ რომელთაც აქვთ თავიანთი უმთავრესი კანტორები თუ მმართველობანი კავკასიისა და იმიერ-კავკასის მხარეს გარეშე, მიიღებიან მხოლოდ სავაჭრო სახლის ლ. ე. მეტლის და ამხ.-ის განსაკუთებულ კანტორის მიერ: Москва, Краковское предмѣстье, 53, Парижъ, 8 Площадь Биржи.

კავკასიის გარეშე ქალაქებიდან მიღებულ განცხადების ფასი მე-4 გვერდზედ ორი შაურია სტრიქონზე, ხოლო პირველზე—ერთი აბაზი.

8 ნოემბერს გარდაიცვალა

ვნეინა ნინო სარდიონის ასული მაღალაშვილისა,

რასაც მწუხარებით აუწყებს ნათესავთა და ნაცნობთ ქმარი მისი **გრიგოლ გრიგოლის ძე მაღალაშვილი შვილებითურთ.** ცხედარს გამოასვენებენ თავის სადგომიდგან (წყნეთ. ქ., გაბაშვილის სახ. № 2) დღეს, 12 ნოემბერს, 11 საათ. დილის ანჩისხატის ეკკლესიაში. დაკრძალვა მოხდება ს. თელოვანში.

1—1

გაზეთი „ივერია“

1-ლ ნოემბრიდგან წლის დამლევამდე ჭღირს **2 მან. 75** კაპ. სოფლის მასწავლებელთა და ხელოსანთა თათვის,—1 მან. 50 კაპ.

ტფილისის სახალხო თეატრი.

ანტრეპრიზა სიმპერ. თეატრის არტისტის

ლ. დ. დონსკოისა

პარასკევს, 12 ნოემბერს,

წარმოდგენილი იქნება

I

M-lle **ფიფი**

ოპერა 1 მოქმედ., მუსიკა ტ. კიუისა.

II

პაიაცები

ოპერა 2 მოქმ., მუსიკა ლეონკავალოსი.

მოწაფილეობას მიიღებენ: ქ-ნნი ორელი, ტულერი, ნიკიტსკაია, შიხუკაია-მინჩენკო, ხარიტონოვისა და სხვ.; ბ-ნნი ბოგდანოვიჩი, სიკაჩინსკი, კომაროვი, ობრაზცოვი, პოლუიანოვი, პოლუბინოვსკი, სპერანსკი, ბაგროვი, ზალინსკი, მურატოვი და სხვ.

უფროსი რეჟისორი ს. ფ. ბეტეგიჩი.
კაპელმეისტერი ნ. მაკლაშევსკი.

ფასები ჩვეულებრივი.
დასაწყისი 8 საათზე.

შაბათს, 13 ნოემბერს,

ლ. დ. დონსკოის მონაწილეობით

წარმოდგენილი იქნება

ფენელლა

ოპერა 5 მოქმედ., მუსიკა ობერისა.

კვირას, 14 ნოემბერს,

ლ. დ. დონსკოის მონაწილეობით

წარმოდგენილი იქნება

ნერონი

ოპერა 4 მოქ. 6 სურ., მუსიკა რუბინშტეინისა.

მზადდება წარმოსადგენად პირველად **„ალეკო“**, მუსიკა რახმანინოვისა და **„ბანდარინის შვილი“**, ც. კიუისა.

ბილეთები იყიდება.

გამგე ი. **ბუდერი.**

ტფილისის სათავად-აზნაურო საკრებულო

შეუდგა ტფილისის გუბერნიის თავადთა და აზნაურთა გვარების საშთამომავლო წიგნების შედგენას. ამ ეამად უკვე შედგენილია ქვემოდ ჩამოთვლილ გვარების შტონი: თავადთა აბაშიძეთა, აბხაზთა, აბამელიქოვთა, ავალოვთა, ამატუნოვთა, ამილახოროთა, არღუთინსკი-დოლგორუკოვთა, ბაგრატიონ-მუხრან-ბატონთა, ბაგრატიონ-დავითიშვილთა, ბარათაშვილთა, ბებუთოვთა, ბეგთაბეგოვთა, ვახვახოვთა, ვეზიროვთა, გურამოვთა, ჯანდიერთა, ჯორჯაძეთა, ლიონიძეთა, მაღალოვთა, მელიქიშვილთა და მაჩაბელთა.

იმ პირთა, რომელნიც ეკუთვნიან ამ გვარებს და რომელთაც სურთ შემამოწმონ სინამდვილე და სისრულე საგვარეულო სიაში მოთავსებულ ცნობათა, სთხოვენ მიმართონ დეპუტატთა საკრებულოს (სოლოლაკის ქუჩა, № 10) შაბათობით 11—12 საათამდე.—

ამასთან ერთად საკრებულოს აზრად აქვს შედგინოს, მცოდნე პირთა დახმარებით, ისტორია თავად-აზნაურთა გვარებისა.

ამის გამო ტფილისის გუბერნიის თავად-აზნაურობის წინამძღოლი სთხოვს იმ პირთ, ვისაც მოეპოვება გუჯრები, სიგელები, წყალობის ქაღალდები და ძველი წერილები, მოგონებანი და სხვ. გადასცენ დეპუტატთა საკრებულოს, რომელიც თავის დროზე უკანვე დაუბრუნებს პატრონთ უკლებლივ.

დოკუმენტების წარმომადგენელთ მიეცემათ საკრებულოს მდივნის მიერ კვიტანცია-დოკუმენტების მიღებისა; თვითონ დოკუმენტები-კი დაცული იქნება განსაკუთრებულ, ცეცხლის მხრივ უფნებელ ყუთში. (5—5)

პირველი კერძო სამკურნალო

ექიმის ნავასარდიანისა

(კუკიაში, ვორონცოვის ძეგლის პირდაპირ) ავადმყოფთ იღებენ ექიმნი ყოველ დღე, კვირა დღეებს გარდა.

დილაობით:

უ. მ. ჩიქოვანი. 9 საათიდგან 10 საათამდე თვალისა. შინაგანისა და ნერვების ავადმყოფობისა.

მ. ბ. ავეტისიანცი. 11—12 საათამდე—კანისა, და ვენერიულ ხიროურგიულ ვადმყოფობისა.

ზ. ი. ბაბანასოვი. დილის 11—12 საათ. ქალისა და ბავშვთა ავადმყოფობანი.

ქ. ი. ბაქალეშვილი. 12—1 საათ. ყელისა ყურისა და ცხვირის სატკივრისა.

ბ. ა. თარხანოვი. 1—1½ საათ. შინაგანის და ბავშვებისა.

ა. ა. ქარაპეტიანცი. 1—1½ საათ. შინაგან და ბავშვების ავადმყოფობისა—სამშაბათობით, ხუთშაბათობით და შაბათობით.

ბ. ხოლოლაშვილი. 9—11 საათამდე კბილების ავადმყოფობანი.

ქალი ექიმი **ა. ი. ზაქარიანინა.** 1½—2 საათ. ქალისა და საბებია ავადმყოფობისა.

საღამოობით:

მ. ა. თარხანოვი. 7½—8 საათ. ბავშვებისა და შინაგანი ავადმყოფობანი.

ა. ა. არდაზიანი. აწარმოებს მიკრო-ქიმიურ და ბაქტერიოლოგიურს გამოკვლევას. 5 7 საათ.

ნ. ტ. არავანიტაკი. 11—1 ს. უკეთებს სახლში და მსურველთ მასსაჟს, აუცრის ყვავილს

გამართავს საექიმო გიმნასტიკას ექიმის დანიშნით.

რჩევა-დარიგებისა და რეცეპტების დაწერის ფასი ათი შაური, ღარიბთათვის უფასოდ; ფასი კონსილიუმისა და ოპერაციებისათვის—მარიგებით.

დირექტორი სამკურნალოსი დოქტორი **ქ. ბაქალეშვილი.**

Первая частная лѣчебница д-ра *Навасардіана.* Тифлисъ противъ памятн. Воронцова. ნ.

ქართველნი მკურნალნი:

ბეგლეთანიშვილი მიხეილ,—ეორდანგის ქუჩა, № 16, საკუთარი სახლი. სადაზის 6—7 საათამდე.

ბაქალეშვილი კონსტანტინე ელიზავეტის ქუჩა. სახლი მიღებისა. № 5

ქბილის ექიმი ნ. ტყეშელაშვილი იღებს ავადმყოფებს 9 საათიდამ სადამის 5 საათ., ოდგას ქუჩა, № 31.

ბაბაშვილი გრიგოლ,—კოზუბეის ქუჩა, № 19.

ვაფაძე საირიდონ. ბეტერბურგის ქუჩა საკუთარი სახლი.

დიასამიძე ალექსანდრე,—დორანიშვილიანოვის და ბარონის ქუჩის კუთხე, ფოსტის ბარდახანა მესხიშვილის სახლი, № 18, იღებს ავადმყოფებს დილით 9—11 და სადამოთ 6—8-ჟე.

ომის ამბები

დეპეშები და წერილები.

ვინ მიიტანს იერიშს? რუსები და იაპონელები აგერ რამდენი ხანია პირის პირა ხელნან და საბრძოლველად ემზადებიან. დღეს მთელი განათლებული ქვეყანა იმის გამოცნობაშია, რომელი მამთგანი გამოვა პირველი მოედანზე და მიიტანს იერიშსაო. ამას წინად ჩვენ გვქონდა მოყვანილი თითო ოროლა მოსაზრება იმის შესახებ, რომ უფრო მოსალოდნელია იაპონელებმა იკისრონ ინიციატივა, ვიდრე რუსებმაო. ამას მოასწავებდა გენერალ კუროკის მარჯვენა რაზმის გაწევა შორს აღმოსავლეთისაკენ და მარშალ ოკუს მარცხენა რაზმის გამგზავრება შორს დასავლეთისაკენ, რომ დანიშნულ ადგილიდამ ორივემ აიწიონ ზევით ჩრდილოეთისკენ და ორსავე ფრთიდამ შემოუარონ რუსის ჯარებსაო. ამავე საგანს შეეხება გაზეთ „რუსსკია ვედომოსტ“-ების სამხედრო მიმომხილველი ბ-ნი ს. კ. ისიც იმ აზრისაა, რომ იაპონელებმა უნდა დაიწყონ ბრძოლა პირველებმაო. იგი ამბობს, რომ გენერალმა კუროპატკინმა არა ერთხელა სცადა იერიშის მიტანა, მაგრამ ყოველთვის უნდა დარწმუნებულიყო, რომ ეს იერიშები დამარცხების მეტს არას აძლევდა მის ჯარებს. ასე იყო ვაფანგოულთან, ასე მოჰხდა დაშიკაოსთან, ხაიჩენთან და მეტადრე იანტაისა და შახეზედ. ამ უკანასკნელმა იერიშმა ნამეტანი საგრძნობელი ზარალი მისცა რუსის ჯარს, რომ კიდევ დაადგეს ამ სახიფათო გზას, შემდეგ სამწუხაროო გამოცდილებისა. მართალია, გენერალ კუროპატკინს კარგა ბლომად მოსდის რკინის გზით მაშველი ჯარები, მაგრამ ნუ დაგვავიწყდება, რომ მარშალ ოიამას უფრო მომეტებული მეომარი ეგზავნება იაპონიიდამ. თუ კი ოიამა ისე მედგრად დაუხვდა იანტაის სიმაგრეებში და უკანაც დასწია რუსის ჯარები იქამდე, რომ 29 ოკტომბერს განკარგულებაც კი იყო მოხდენილი—დაეანებოთ თავი მუტდენს და წავიდეთ თვით ტელინს ზევითაო, რაღა თქმა უნდა, ეხლა უფრო მედგრად დაჰხვდება მარშალი ოიამა გენერალ კუროპატკინს. მაშინ ჯერ ლიაოიანიც არა ჰქონდა გამაგრებული, რადგან ახალი აღებული იყო, და იანტაიზე ხომ თხრილებიც არა ჰქონდა აგებული, ეხლა კი მკვიდრი სიმაგრეები აქვს გაკეთებული შახეზედ, იანტაისა და ტაიძიხეზედ, ხოლო ლიაოიანი თითქმის მიუვალ სიმაგრედ გარდიქნა. მაშასადამე, რუსების იერიშს აზრად უნდა ჰქონდეს აიღოს არა გაუმაგრებელი ადგილები, როგორიც იყო ამ ერთის თვის წინად მტრის ყველა პოზიციები, არამედ განდგეულნს იგი ძრიელის სიმაგრეებიდამ. ეს ყოველად შეუძლებელი საქმეა. ამავე დროს მარშალ ოიამას არმიები თან და თან განზე იწევენ და აფართოვებენ თავიანთ საომარ ფლოტს. ალბათ დიდი მაშველი ჯარი მოსულია, რომ ასე შორს გაუწევენებია ჯარებისათვის. აქამდე ვიწროთ იმიტომ იყო მეტად შეკუმშული, რომ ძალა არ შესწევდა გაეგრძელებინა საომარი ფრონტი. განზე გაწევა ააწარავებს მის გაძლიერებას, და ეხლა თუ ჯერ არ მიღის რუსის ჯარებზე, ეგ მხოლოდ იმიტომ, რომ მუკდენთან მოკმედება უნდა შეუფარდოს პორტ-არტურის მდგომარეობს. რაწამსაც გენერალ ნოგისაგან მოვა საიმედო ცნობა, მაშინათვე გამოილაშქრებს ჩვენზეო. (რ. ვ.)

—

ხუნხუზების განზრახვა. გაზეთ „რუსს“ დეპეშით აცნობებენ მუკდენიდამ, რომ ხუნხუზების წინამძღოლს ტულისანს შეუგროვებია 3000 კაცი და მოისწრაფის მანჯურიის რკინის გზის ლიანდაგისაკენ ტელინის აქეთ 80 ვერსის მანძილზედ. იმათ განუზრახავთ გზის ლიანდაგის წახდენა. ხუნხუზებს უფროსობენ იაპონელი ოფიცრები. (რ.)

—

გენერალ სტესელის დაჭრა. იმავე გაზეთს ატყობინებენ, ვითომც გენერალი სტესელი დაჭრილიყოს პორტ-არტურში ბრძოლის დროს და ვითომც ეხლა გოსპიტალში იწვეს. მაინც თურმე არ იშლის ხელმძღვანელობას ჯარებისას და ბრძანება გაუცია, ყველანი გაეწყოდეთ და მტერს კი ნურას დროს ნუ დავნებდებითო. (რ.)

—

მშვიდობიანობის ჩამოგდება. სერ ტომას ბერკლეის უთქვამს «სენ-ჯეიმის გაზეთი»-სთვის, რომ ლორდი ლანდსდოუნი და საფრანგეთის ელჩი კამბონი, როგორც ყოველად სარწმუნო დიპლომატები ამბობენ, უეჭველათ ეცდებიან პირველსავე შემთხვევაში აღძრან შუამდგომლობა ომის გათავებისა და მშვიდობიანობის ჩამოგდების შესახებაო. ტომას ბერკლეის აზრით, მშვიდობიანობაზედ ლაპარაკი უფრო მოსახერხებელია ეხლა, როდესაც იაპონელებს ჯერ არ აუღიათ პორტ-არტური, ვიდრე მის აღების შემდეგ. იაპონელებს ჯერ არა აქვთ საბუთი თავი მოიწონონ გამარჯვებით; როცა პორტ-არტურს აიღებენ, მაშინ კი თავმოსწონებელი საბუთი ხელთ ექნებათ, რუსეთის თავმოყვარეობა კი ძრიელ ნაკბენი იქნება, და შერიგებაზედ ლაპარაკს სრულებით გამოეცლება ნიადაგიო. პორტ-არტურის დაცემა დიდს უბედურებას დაატრიალებს მთელ დედამიწის ზურგზედ და სანინელი ომიც გაგრძელდება მრავალს წელსო. (ბირჟ. ვედ.).

—

„პეტერბურგამდე ჯერ კიდევ შორსაა.“ ამ სათაურით ფრანგულ გაზეთ «ჟურნალ»-ში დაბეჭდილია იაკოგამიდან კორესპონდენცია. სხვათა შორის კორესპონდენტი ამბობს, რომ იაპონიაში ყველას მეტად აფიქრებს არბინის დღევანდელი მდგომარეობა. ზამთარი დადგა, ჯარს თითქმის სანახევროდ არ აქვს თბილი საცმელ-სახურავი და ამ დანაკლისის შესავსებათ სამხედრო სამინისტრო აცხადებს, რომ სიამოვნებით მიიღებს ყოველგვარ შემოწირულებას. რაც შეეხება ფინანსებს—ამ მხრივ იაპონია მეტად საშინელს მდგომარეობაში იმყოფება, და საკმარისია ერთი დიდის ომის წაგება, რომ იაპონია გაკოტრების გზას დაადგეს.

„სიკვდილი, ან გამარჯვება! აი რითი ხელმძღვანელობენ იაპონელები, როდესაც ასე თავგამოდებით იბრძვიან. აი ის დევიზი, რომელიც მათ აღფრთოვანებს და უოარკეცებს სულის ძალას. არავითარ ომს ისინი არ შეუშინდებიან და პირმოდიმარნი მიეგებებიან ყოველ-გვარ განსაცდელს. მართალია, იაპონიის დედა ქალაქი ტოკიო შორს ახლავს კუროპატკინს, მაგრამ ბევრად უფრო შორს ახლავს ოიამას რუსეთის პეტერბურგი და ეს კიდევაც სამართლიანად შეჰნიშნა ამას წინად ერთმა აქაურმა ბარონესამ, რომელიც თავგვების ტაფაისაგან ყურებზე ასაფარებელს აკეთებდა მებრძოლ ჯარისათვის. «დიმო! პეტერბურგი ვინაკნაკა ტო გოზაიმასუიო“! რაც ჩვენებურად ჰნიშნავს: «ეს! პეტერბურგამდე ჯერ კიდევ შორსაა».

—

შეშის სიძვირე. როგორც ვიცით, ამ ეამად მანჯურიაში ძალიან სიცივეა და ერთი საკენი შეშა თითქმის 120 მანეთად ჰღირს. მართალია, ახლო-მახლო ადგილებში არის შეშის საწყობები, მაგრამ მათი მოტანა შეუძლებელი ჰხდება, რადგანაც რკინის გზის გამგეობა პლატფორმებს არ იძლევა.

—

კუროკის სიკვდილი. ამ შესანიშნავის სარდლის სიკვდილის შესახებ დანამდვილებით არაფრის თქმა არ შეიძლება, რადგანაც ზოგნი ამტკიცებენ, კუროკი ცოცხალია და ჩვეულებრივ განაგრძობს საქმესაო, ხოლო ზოგნი კი ამტკიცებენ—კუროკი მოკვდა და მისი გვამი 22 ოკტომბერს წაასვენეს იაპონიაშიო.

—

ბალტიის ესკადრა. ბალტიის ესკადრას, რომელმაც აფრიკას უნდა შემოუაროს, პორტ-არტურამდე 17,200 მილი აქვს გასავლელი. სუეცის არხით რომ ესარგებლნა და იქით წასულიყო, ესკადრას შეეძლო ეს შორი გზა შეემოკლებინა ოთხქმის 4,000 მილით. მაგრამ ესკადრას მაინც უშიშრად შეუძლიან განაგრძოს გზა, რადგანაც ისეთი გიგანტები, როგორნიც არიან ჯავშნიანი გემები „სუვოროვ“-ი, „ალექსანდრ“-ე, «ბოროდინო» და «ორიოლ»-ი არავითარ დაბრკოლებას არ შეუშინდებიან და თამამად შესძლებენ გაიარონ 7—8 ათასი მილი ისე, რომ ერთხელაც არ შეჩერდნენ დანაკლისის შესავსებათ. მოგზაურობის დროს ესკადრა დაახლოვებით გაჩერდება დიეგო-სუარეცეთან (მანძილი თითქმის 6,000 მილს უდრის). მართალია, მეტად შორი გზა აირჩია ადმირალ როჟესტვენსკიმ, მაგრამ ნუ დაივიწყებთ, რომ ადმირალს გაშლილ ზღვაში უხდება მოქმედება და ამ თავითვე უარი განაცხადა ესარგებლნა ვიწრო არხებით, სადაც მტერს უფრო ადვილად შეეძლო დახვდომოდა და ზიანი მიეყენებინა მისთვის. („ნოვოსტი“).

ახალი ამბავი

უხეი შემოწირულება ქართ. დრამ. საზოგადოებისთვის. განუსაზღვრელად გულხელ გაშლილ ქველმოქმედთ ძმათა ზუბალაშვილებს გუშინ შეუწირავთ ქართველის დრამატიულის საზოგადოებისთვის 5000 მან. ეკვი არ არის, ეხლა ცოტათი მაინც გაიმართება წელში დრამატიულის საზოგადოების გამგეობა.

*** **კიდევ შემოწირულება.** ამავე პატივცემულ ზუბალაშვილებს შეუწირავთ ხუთას-ხუთასი მანათი ალბეგის სკოლისათვის, ქართველ ქალთა სამკერვალოსათვის და საკმაწვილო ეურნალ «ყეჯილისათვის».

*** **დრამატიულის საზოგადოების საგანგებო კრება**, როგორც გადმოგვცეს ამ თვის მეოთხე ნახევარში იქნება თურმე დანიშნული. კრებაზე, სხვათა შორის, უნდა განიხილოს, თუ როგორ და რას მოახმარდეს ძმ. ზუბალაშვილების მიერ შემოწირული ხუთასი თუმანი და აგრეთვე ის, თუ რა ღონე იღონოს საზოგადოებამ, რომ ქართული წარმოდგენები ისევ სათაადაზნაურო თეატრში იქმნეს გადატანილი, რადგან ეხლანდელი შემოსავალი სახაზინო თეატრის ქირას ძლივს ისტუმრებს.

*** **აიფა სახლება დარბაითთვის.** ტფილისში არ არის დღემდე ისეთი სახლები, რომ ჰიგიენურად იყოს მოწყობილი და შიგ დარბისს და ხელ-მოკლე ხალხს შეეძლოს ცხოვრება და ბინადრობა. ევროპისა და ამერიკის დიდს ქალაქებში კი ეს საქმე საუკეთესოდ არის მოწყობილი ქალაქების მიერ და არამც თუ ზარალს არ აძლევს ქალაქის კასას, არამედ მცირეოდენი ხარგებელიც შემოაქვს. როგორც შევიტყეთ, ქალაქის თვით-მმართველობა ჰფიქრობს ახლა ამ საქმეს შეუდგეს და ასე თუ ისე გაუძღვეს. საბჭოს ხმოსანს თ—დს ვ. მიქელაძეს შეუდგენია ვრცელი მოხსენება იმის შესახებ, თუ როგორ უნდა მოეწყოს საქმე იაფის სადგომებისა და საცხოვრებელ სახლების აშენებისა დარბითა და ხელ-მოკლეთათვის. მოახსენებას საბჭო მოიხმენს დაახლოვებით ამ თვის დამლევს. მოხსენების შინაარსს თავის დროზედ გავაცნობთ ჩვენს მკითხველებს.

*** **სომხურ დრამატ. საზ. ანგარაში.** მოგვვიდა «სომხურ დრამატიულ საზოგადოების» ანგარიში 1903—4 წლისა. როგორც ამ ანგარიშიგანაც სჩანს, საანგარიშო წლის განმავლობაში საზოგადოებას გუმართავს 36 წარმოდგენა და შემოსავლია 16,965 მ. და 1 კ., ესე რომ, საშუალო რიცხვით თითო წარმოდგენაზე მოდის—461 მ. და 25 კ.; ამავე ხნის განმავლობაში საზოგადოებას ხარჯი ჰქონია 24 ათასი მან. და 82 კ., ამ რიგად უზარალია—7,853 მ. და 81 კ., რომელიც დაუფარავთ კერძო შემოწირულებითა, თუ სავ. ქველმოქმეელი წარმოდგენის გამართვით.

*** **ქართული წარმოდგენ ფოთში.** კვირას, 14 ნოემბერს, ქუთაისის ქართული დრამატიული დასი ფოთში გამართავს ქართულ წარმოდგენას. წარმოდგენილი იქმნება ბ-ნ შველიძის მიერ ნათარგმნი პიესა «ცხოვრების გარეშე», პროტოპოპოვისა. წარმოდგენა გაიმართება ფოთის საზოგადო კლუბში.

*** **შორეულ ადმოსავლეთში** გადაიყვანეს სადგურის უფროსად ბ-ნი ვარდენ

*** **ᲗᲕᲘᲗᲛᲤᲚᲘᲡ ᲨᲔᲛᲬᲘᲠᲕᲔᲚᲘ ᲡᲐᲥᲛᲔᲗᲐ ᲡᲐᲒᲐᲜᲒᲔᲑᲝ ᲞᲠᲝᲒᲠᲐᲛᲐ.** ᲩᲕᲔᲜᲘ ᲛᲙᲘᲗᲮᲕᲔᲚᲗᲐᲗᲕᲘᲡ ᲐᲠᲘᲡ ᲛᲝᲛᲬᲘᲠᲕᲔᲚᲘ ᲡᲐᲛᲘᲡᲘ ᲓᲐᲛᲐᲡᲗᲐᲜ ᲓᲐᲙᲐᲨᲠᲔᲑᲣᲚᲘ ᲛᲝᲛᲬᲘᲠᲕᲔᲚᲘ ᲐᲠᲘᲡ ᲛᲐᲒᲐᲚᲘᲗᲘ

Digitized by Georgian National Parliamentary Library

სკოლებზე სრულებით ვერას ვიტყვით, რადგან იმგვარ სკოლების ქონას, როგორიც ჩვენი გვაქვს, უქონლობა სჯობია, რადგან უსარგებლო შეიქმნა «უქართველო» სკოლა. თუმცა გადაწყვეტილია, რომ აქაური ერთ-კლასიანი სამინისტრო სკოლა ორ-კლასიანად გადაკეთდეს, მაგრამ ზემო თქმული აზრით, საზოგადოებას არ სურს ამ სკოლისთვის რაიმე ხარჯი გამოიღოს. მთელი სოფელი რომ მოიაროთ, ერთ ქართულ ჟურნალს, ან გაზეთს ვერსად ჭნახავთ. ხოლო ბათუმის მასხარა გაზეთი კი ორი ცალი მოდის და ზოგიერთები კიდეც აპირებენ მის გამოწერას... ვერ დავფარავთ, რომ მოდის ერთი «ცნობის ფურცელი», მაგრამ ისიც მეორე სოფელ ლესლიჩინეში, რომლითაც ცოტათი სარგებლობენ ხელში ხელში გადაცემის დროს, რადგან ომის ამბები ყველას ძლიერ აინტერესებს; მაგრამ, ვაი შენი ბრალი, თუ რამე აუხსენი გლეხებს ომის შესახებ, ან სამართლე სოქვი; მაშინვე წავა „დანოსები“, ქვეყნის მოღალატეთაც ჩაგიდლიან და შეიძლება ვირის ბანაზიაც გიკრან თავი!.. ნუ თუ შეიძლება კაცმა დაიჯეროს, რომ აქაურები, როგორც, მაგალითად, მღვდლები (აქ ორი მღვდელია), მასწავლებლები (ორია) და სხვა თავადიშვილები, რომელნიც 30 კომლამდის ირიცხებიან, სხვებს რომ თავი დავანებოთ, ვერ შესძლებენ, შეერთებულის ძალით გამოიწეროონ ჩვენი ქართული ჟურნალ-გაზეთობა, რადგანაც ბათუმის რუსულ გაზეთიდგან რომ რაე გამოიტანოს, ისინითანა არავინ გვყავს სოფელში, ისინიც კი ვერას იგებენ, ვისაც გამოწერილი აქვთ ეს გაზეთი ქართულ გაზეთით კი თვითოთანაც ისარგებლებენ და ჩვენს ღარიბ რედაქციებსაც ხელს შეუწყობენ. სასურველია, ასე მოიქცეოდნენ არამც თუ მარტო ზანაში, არამედ სხვა ჩვენის კუთხის სოფლებშიაც. ეხლა კი, მგონი, დროა, რომ ყველა შეგუდგებოდეთ ჩვენის საქმის გამოკეთებას და ხელს შეგუწყობდეთ ქართულ ჟურნალ-გაზეთებსა და წიგნების გავრცელებას ხალხში.

კურულ-მეგრელი.

ᲮᲝᲚᲔᲠᲐ

მიმდინარეობა ხოლერის ეპიდემიისა

(შემდეგი *)

როდესაც სენი კაციდან კაცს ედება, სახლიდან სახლს, სოფლიდან სოფელს, ქალაქიდან ქალაქს, ქვეყნიდან ქვეყანას, ამგვარად გავრცელებულ სენს ეძახიან ეპიდემიას, მაგალითად: ეპიდემია ყვავილისა, ქუნთრუშისა, სახადისა, ხოლერისა და სხვ.; უორგო არ იქნება, რომ ჩვენც ეს ყველგან ხმარებული სახელწოდება ვიხმაროთ.

ხოლერის ეპიდემია გრძელდება საზოგადოდ ქალაქებში 3—4 თვეს, სოფლებში კი, დაახლოვებით, ერთ თვეს. ეპიდემია ჯერ თანდათანობით ძლიერდება, შემდეგ შეჩერდება ხოლმე ერთს წერტილზედ, შემდეგ თანდათანობითეე სუსტდება და ბოლოს კიდეეც ჰქრება, რომ ან კვლავ იფეთქოს მომავალ გაზაფხულზე ან სულ მოისპოს, სანამ ოდესმე აზიიდან შემოვიდოდეს. ამგვარი მიმდინარეობის მიზეზები აი რა არი: როდესაც ეპიდემია უმაღლეს ძლიერებას მიაღწევს ხოლმე, ხალხი, შიშის გამო, უფრო მეტს სიფრთხილესა და თავდაზვიერ იჩერს, მეტის გულ-მოდგინეობით იბრძვის ხოლერის წინააღმდეგ. ამას გარდა, ვინც სუსტი და უძლური, ხოლერის მსხვერპლად ჰხდება და, ვინც ხოლერას გადურჩება ხოლმე, ალბად იმიტომ, რომ ხოლერა ვერ ეკარება. მიზეზი ამისი ან ის უნდა იყოს, რომ ამგვარ კაცს ალი კუჭი აქვს ან ის, რომ იგი კარგად უელის თავს, ან ა. ორივე ერთად.

ამას გარდა ხოლერის ეპიდემიის დროს ბევრს ადვილად ეკიდება სენი, ისე ადვილად, რომ ავადმყოფმა არც კი იცის, თუ ხოლერით არის ავად. მივუმატოთ ამათ მორჩენილება მძიმე ავადმყოფობისაგან. პირველნიც და მეორენიც რამდენსმე ხანს უზრუნველ-ყოფილნი არიან ხოლერისგან ავად გახდომისაგან. რა კი ხოლერა მოიხადეს, მათ ეს სენი აღარ შეეყრება რამდენისმე ხნის განმავლობაში. მათს სისხლში ტრიალებს ისეთი ნივთიერება, რომელიც აქარწყლებს ხოლერის შხამს, ან ჰკლავს, ან ადნობს ხოლერის ბაციელებს, მარტო ხოლერით ავადმყოფობის დროს კი არა, ყოველ ავადმყოფობის დროს, რომელიც გამოწეფულია ბაციელებისაგან. საზოგადოდ, უპატარავესი, უბრალო თვალით უხილავ მცენარუკებისაგან და ცხოველუკებისაგან კაცის სისხლში მზადდება ისეთი ნივთიერება, რომელიც აქარვებს, აქარწყლებს ამ მცენარუკებისა და ცხოველუკების შხამს, ან ადნობს, ჰშლის, ჰხოცავს თვით მცენარუკებს და ცხოველუკებს. ამ უბრალო, თვალით უხილავ, უპატარავეს მცენარუკებსა და ცხოველუკებს ეძახიან მიკრობებს. თუ კაცის ტანში ბლოდად მოამზადა ამ მიკრობების წინააღმდეგი ნივთიერება, მაშინ მიკრობებს ბოლო ედება, კაცი ჰრჩება და, ხსენებულ ნივთიერების წყალობით, ან თავის დღეში აღარ გახდება ავად იმ სენით, რომელიც ერთხელ მოუხდია, ან და მოკლე ხანს მაინც აუცილებლად უზრუნველ-ყოფილია ამ სენისაგან.

როდესაც ადამიანმა მოიპოვა ეს თვისება, ე. ი., როდესაც მას ან მთელ მის სიცოცხლეში ან მოკლე ხნის განმავლობაში მაინც ვეღარ შეხედება ის სენი, რომელიც ერთხელ მოიხადა, ამბობენ, რომ ამ ადამიანმა შეიძინა «იმმუნიტეტი» ამ სენის წინააღმდეგაო.

როგორც ზემოდ ვთქვით, ხოლერის ეპიდემიის დროს ბევრი შეიძენს ხოლმე იმმუნიტეტს ხოლერის წინააღმდეგ, რაკი ამ სენს მოიხდის.

ამას გარდა, ბევრი ისეთიც არის, რომ ბუნებრივი იმმუნიტეტი აქვს. ზოგს ისეთი თვისება აქვს, რომ ხოლერის ბაციელებმა კიდეეც რომ მიაღწიონ წელებს, მაინც ვერაფერს დაავლებენ, რადგან მის ტანში უცბად მზადდება ნივთიერება, რომელიც ხოლერის ბაციელებს ჰხოცავს.

ყველა ხსენებულ მიზეზთა გამო ხოლერის, ეპიდემია, რაკი უმაღლეს ძლიერებას მიაღწევს და რამდენსმე ხანს ერთს წერტილზე შეჩერდება, მას უკან თან-დათან სუსტდება და ბოლოს და ბოლოს კიდეეც ჰქრება, ისპობა.

ექიმი ვასილ წერეთელი.

(შემდეგი იქნება)

ᲜᲐᲠᲙᲕᲔᲗᲘ

(ჟურნალ-გაზეთიდგან)

რა არის პოლიტიკა დაცესა, «ოხრანენაისა»? ამის პასუხს იძლევა გაზ. «პრავდა».

დიდი ხანია,—ამბობს გაზეთი,—ისმის ხმები, მაჰმადიანები ცრუ კონსერვატიზმისა, რომელიც ირსებობად მანკერეველმარდველეელი, ვიდრე მაშინეელი: სიქმეთა მისთვიგან იენრბენის ეიკ! ამხედრეს განაჰრა ქეეენების საწინააღმდეგოდ, ამხედრეს წინააღმდეგ ირა-ოუსა ქეეშეეერდომთ და ოფთ ძირეულ რუსთა სისოციალიზმისა, კალაშჭრეს წინააღმდეგ ფინლანდიისა და რუსეთის ერობისა, დანიავეს ერობისა, უნივერსიტეტისა, შეოთანა სკოლისა, საერობო სკოლისა, მწერლობისა, სამეფიერო და ეერა-კოთხეის სიზოგადოებათა, კალაშჭრეს წინააღმდეგ სიკერად ეოველეველ ეანეთხეთის და განსეკისა, წინააღმდეგ ნიფიდოთ მსეკეოთ ინსტიტუტისა, წინააღმდეგ სიზოგადოებრიობის ეოველდასეგ ნასეხისა,—რაკ ეეოდეს ეოველსეგ ეანს ბოლიტიკ დამეცვლობისა, «ოხრანენაისა» და ირა დარდეეთისა, არც მეორის აზრს და ახალის სახით ერთის ნათქვამს უფრო ტლანქათ გიმეორებს. ჩვენ მაინც ამ აზრზე შეეჩერდეთ და გავარჩიოთ.

რა არის კლასთა ბრძოლის უმთავრესი მიზეზი? ის, რომ მწარმოებელთა ნაწარმოებს არა მწარმოებელი ისაკუთრებს და პირველი მეორეს საექსპლოატაციოთ გამხდარა. ისპობა თუ არა ეს მიზეზი მაშინ, როცა კაპიტალისტები უცხოელებია? არა. მაშასადამე, ბრძოლაც აუცილებელია. დიაღ, მაგრამ აქ საერთო ინტერესები უნდა გახსოვდეთო, გვიპასუხებენ ჩვენ. ჩვენში მუშები სხვა და სხვა ეროვნებისანი არიან. ყველა ესენი ერთ უღელ ქვეშ იზნიქებიან, საერთო საქმის მოსაგვარებლად საერთო მოქმედება სჭირიათ. წინაალმდეგ შემთხვევაში, კლასთა ბრძოლაში გამარჯვებული ყოველთვის ძლიერი კლასი გამოდის. რა ჰქნას სომხის მუშამ, რომელთაც მანთაშვილის ქარხანაში შრომის პირობების გაუმჯობესობა ესაჭიროებათ, სამუშაო ქირის მომატება უნდათ, სამუშაოს დღის შემოკლებას ცდილობენ. ყველაფერი ეს ხომ საჭიროა მისი გაცნობიერებისთვის; თუ მას, გონებრივ შრომისათვის დრო არა აქვს და მცირე ქირის გამო, ნახევრად მშიერს, საშუალება არა აქვს შეიძინოს წიგნები, ჟურნალ-გაზეთები და სხვა, ის ვერაც «ეროვნულ საგნებს» შეიგნებს, მაშასადამე, ბრძოლა ეროვნულს, განვითარებისათვის არის საჭირო, მხოლოდ ბრძოლაში გასამარჯვებლად დანარჩენ ეროვნებასთან საერთო მოქმედება...

ცხადია, აქ რომ «კლასთა ბრძოლა ენაზე გვეკერის» და ამ «მოვლენის ახახსნელად» ამ შეხედულებით ვხელმძღვანელობდეთ, არავისათვის გასაკიცი და სასაცილო არ უნდა იყოს.

მეორე «საერთვნო საგნის» შესახებ ბ. ფ. გოგიჩაიშვილი უმთავრესათ საშუალებას ეხება და ეს საშუალება, მისის აზრით, ბანკია. ჩვენ აქ ამაზედ კამათს არ განვაგრძობთ, რადგან, გარდა იმისა, რომ შარშან მის მიერ ათვალისწუნებულმა დ. თოფურიძემ საკმაოდ გამოარკვია ავტორის ყალბი აზრი, «საერთო ნიადაგის» გამორკვევას არაფერს ჰმატებს, შევნიშნავთ მხოლოდ, რომ ავტორის შენიშვნა სრულიად უსამართლოა. ჩვენ შეეეხეთ საგლეხო ბანკის მოქმედებას დაარსებიდან, იმ ხანას, რაც ეს ბანკი ძველის წესდებით მოქმედებდა და შეუძლებელიც იყო სსაფრივ მოვქცეულვეყავეთი. მეიუთოოეთ ერთის წერილის ავტორზე, რადგან ეს ავტორი თანაგრძნობით უყურებდა ამ ბანკს და, მიუხედავათ ამისა, მანვე აღნიშნა მისი უმთავრესი ნაკლულევანებანი. ჩვენ ვამბობდით: «ელეხებში ბანკის წყალობით მიწებს გადიდებულ ფასებში ყიდულობენ, ამის მიზეზი ის არის, რომ მიწის მოთხოვნილება მატულობს ბანკის წყალობით და სხვა». ბ. გოგიჩაიშვილი გვიპასუხებს: «ვინც ცოტათი მაინც ჩახედულია ეკონომიურ საკითხებში, ეცოდინება, რომ საგლეხო ბანკი არ არის ერთად ერთი და არც მთავარი მიზეზი მიწის ფასების აწევისა». რას ამტკიცებს ამით ავტორი? სხვა მიზეზთა შორის ბანკიც ერთი მიზეზთაგანია მიწის აწევისაო, მეტს არაფერს.

გადავიდეთ მესამე და უკანასკნელ «საგანზე». «ჩვენ უბრალოა»—ამბობს ავტორი,—«დედა ენა და დედა ენაზე აღორძინებული მეცნიერება, მწერლობა, ხელოვნება და სხვა ისეთი საგანი გვგონია, რომელიც ქართველ ერის ყველა კლასებსა და წოდებათ ძვირფასად უნდა მიაჩნდეთ, რადგან უმისოდ შეუძლებელია ქართველი ხალხის საზოგადოებრივი ცხოვრებისა, მეწვრილმანე და სხვა ამ გვარი. ხოლო ისეთები კი, რომელნიც მსხვილ წარმოებას მეთაურობენ, ფაბრიკებსა და ქარხნებს პატრონობენ, ეკონომიურ ცხოვრებას წინამძღოლობენ, ხალხის ეკონომიის ძალას ანვითარებენ, ქართველებში თითბეზე არიან ჩამოსათვლელნი. ქართველ მუშის ზედ-მეტი შრომა, ამისგან შემენილი სიმდიდრე გადადის არა ქართველ კაპიტალისტის ხელში, არამედ უცხო ტომის ბურჟუას ხელში»... «ნუ თუ მისთვის (მუშისათვის) სულ ერთი უნდა იყოს, საქართველოში უცხონი იქნებიან ეკონომიურათ გაბატონებულნი თუ ქართველი ბურჟუაზია? რომ ეს სულ ერთი არაა, ამას პრაქტიკულ ცხოვრებაშიაც ხშირად გრძნობს ქართველი მუშა და ქართველი ინტელიგენციაა, მიუხედავათ იმისა, «კლასსიური ბუძოლია მაღიარებელია იგი, თუ არა. საკმარისია გავიხსენოთ მთელი გროვა ქართველი ასე თუ ისე ინტელიგენტებათ მისაჩნევ ახალგაზდებისა, რომლებსაც საკავრო და სამრეწველო დაწესებულებათა კანტორების კასები ყველგან დაკეტილი ხვდებათ და ცხოვრებაში «ლუკმა ბური ვერ მოუპოვიათ». ყველაფერი ეს «არ ახალია, ძველია». ჩვენში ქართველი კაპიტალისტები არ არიან. მთელი მრეწველობა უცხოელების ხელშია, ჩვენ შავი მუშები ვართ და სხვა. ამიტომ საჭიროა შეეველოდეთ უცხოელების წინაალმდეგ, ამისათვის საჭიროა კლასთა ბრძოლის თავი დავანებოთ და უმთავრესთ ეროვნულ ერთიანობაზე ვიზრუნოთ. ამაზედ მეტი რა დაეშავა «ცნობ. ფურც». თანამშრომელმა, ისიც ხომ ამას ამტკიცებდა, მხოლოდ უფრო გარკვევით და ნათლათ. რადგან დასკვრად ბ. გოგიჩაიშვილს მასთან კამათი? მაგრამ ამას თავი დავანებოთ, ეს მისი ნებაა; ვითომ არ მოიწონებს არც ერთის, არც მეორის აზრს და ახალის სახით ერთის ნათქვამს უფრო ტლანქათ გიმეორებს. ჩვენ მაინც ამ აზრზე შეეჩერდეთ და გავარჩიოთ.

რა არის კლასთა ბრძოლის უმთავრესი მიზეზი? ის, რომ მწარმოებელთა ნაწარმოებს არა მწარმოებელი ისაკუთრებს და პირველი მეორეს საექსპლოატაციოთ გამხდარა. ისპობა თუ არა ეს მიზეზი მაშინ, როცა კაპიტალისტები უცხოელებია? არა. მაშასადამე, ბრძოლაც აუცილებელია. დიაღ, მაგრამ აქ საერთო ინტერესები უნდა გახსოვდეთო, გვიპასუხებენ ჩვენ. ჩვენში მუშები სხვა და სხვა ეროვნებისანი არიან. ყველა ესენი ერთ უღელ ქვეშ იზნიქებიან, საერთო საქმის მოსაგვარებლად საერთო მოქმედება სჭირიათ. წინაალმდეგ შემთხვევაში, კლასთა ბრძოლაში გამარჯვებული ყოველთვის ძლიერი კლასი გამოდის. რა ჰქნას სომხის მუშამ, რომელთაც მანთაშვილის ქარხანაში შრომის პირობების გაუმჯობესობა ესაჭიროებათ, სამუშაო ქირის მომატება უნდათ, სამუშაოს დღის შემოკლებას ცდილობენ. ყველაფერი ეს ხომ საჭიროა მისი გაცნობიერებისთვის; თუ მას, გონებრივ შრომისათვის დრო არა აქვს და მცირე ქირის გამო, ნახევრად მშიერს, საშუალება არა აქვს შეიძინოს წიგნები, ჟურნალ-გაზეთები და სხვა, ის ვერაც «ეროვნულ საგნებს» შეიგნებს, მაშასადამე, ბრძოლა ეროვნულს, განვითარებისათვის არის საჭირო, მხოლოდ ბრძოლაში გასამარჯვებლად დანარჩენ ეროვნებასთან საერთო მოქმედება...

ცხადია, აქ რომ «კლასთა ბრძოლა ენაზე გვეკერის» და ამ «მოვლენის ახახსნელად» ამ შეხედულებით ვხელმძღვანელობდეთ, არავისათვის გასაკიცი და სასაცილო არ უნდა იყოს.

მეორე «საერთვნო საგნის» შესახებ ბ. ფ. გოგიჩაიშვილი უმთავრესათ საშუალებას ეხება და ეს საშუალება, მისის აზრით, ბანკია. ჩვენ აქ ამაზედ კამათს არ განვაგრძობთ, რადგან, გარდა იმისა, რომ შარშან მის მიერ ათვალისწუნებულმა დ. თოფურიძემ საკმაოდ გამოარკვია ავტორის ყალბი აზრი, «საერთო ნიადაგის» გამორკვევას არაფერს ჰმატებს, შევნიშნავთ მხოლოდ, რომ ავტორის შენიშვნა სრულიად უსამართლოა. ჩვენ შეეეხეთ საგლეხო ბანკის მოქმედებას დაარსებიდან, იმ ხანას, რაც ეს ბანკი ძველის წესდებით მოქმედებდა და შეუძლებელიც იყო სსაფრივ მოვქცეულვეყავეთი. მეიუთოოეთ ერთის წერილის ავტორზე, რადგან ეს ავტორი თანაგრძნობით უყურებდა ამ ბანკს და, მიუხედავათ ამისა, მანვე აღნიშნა მისი უმთავრესი ნაკლულევანებანი. ჩვენ ვამბობდით: «ელეხებში ბანკის წყალობით მიწებს გადიდებულ ფასებში ყიდულობენ, ამის მიზეზი ის არის, რომ მიწის მოთხოვნილება მატულობს ბანკის წყალობით და სხვა». ბ. გოგიჩაიშვილი გვიპასუხებს: «ვინც ცოტათი მაინც ჩახედულია ეკონომიურ საკითხებში, ეცოდინება, რომ საგლეხო ბანკი არ არის ერთად ერთი და არც მთავარი მიზეზი მიწის ფასების აწევისა». რას ამტკიცებს ამით ავტორი? სხვა მიზეზთა შორის ბანკიც ერთი მიზეზთაგანია მიწის აწევისაო, მეტს არაფერს.

გადავიდეთ მესამე და უკანასკნელ «საგანზე». «ჩვენ უბრალოა»—ამბობს ავტორი,—«დედა ენა და დედა ენაზე აღორძინებული მეცნიერება, მწერლობა, ხელოვნება და სხვა ისეთი საგანი გვგონია, რომელიც ქართველ ერის ყველა კლასებსა და წოდებათ ძვირფასად უნდა მიაჩნდეთ, რადგან უმისოდ შეუძლებელია ქართველი ხალხის საზოგადოებრივი და კულტურული განვითარება. ბ-ნი წულუკიძე ამ შემთხვევაში სხვა აზრისაა. „იმის თქმა, რომ ენა, ლიტერატურა ყველასათვის ერთნაირად ძვიფასი და საპატრონოა, არაფერს არ არკვევსო,—გვასწავლის იგი,—ესე მხოლოდ შაბლონური აზრის განმეორებაა, რომელსაც საზოგადოებრივი თვითცნობიერებისათვის არავითარი სარგებლობა არა აქვსო.

ამა ჩაუკვირდი, მკითხველო, და მითხარი, თუ სხვა აზრის ვარ? მე ვამბობ, ეს ისეთი ჭეშმარიტებაა, რომ მისი განმეორება შაბლონია. რომ ენა ყველასთვის საპატრონოა და ძვირფასი, ცხადია. სადაა სხვა აზრი? აი სადაც: მეეე ვუპასუხებ, თორემ ბ. გოგიჩაიშვილმა შესაფერი ციტატების მოყვანაც კი არ იცის ხეირიანად, თუმცა «მეცნიერათ» კია წოდებული. ჩვენი ბურჟუაზისათვის, ვამბობ მე, ქართული ენა საარსებო კითხვას არ წარმოადგენს. ფაქტია ეს თუ არა? ამაზედ ბ. გოგიჩაიშვილი არას ამბობს, ალბათ იმიტომ, რომ მისი უარის ყოფა ნამეტანი აშკარა შეცდომა იქმნებოდა. მაშ ვინ უდა განავითაროს ეს ენა, ვის ინტერესებისათვის არის საჭირო მისი წარმატება? მწრომელ ხალხისათვის, ვამბობ მე, და მანვე უნდა განავითაროს. აი, სწორედ ეს ვერ გაუგია ბ. გოგიჩაიშვილს. «მხოლოდ ძნელი გახაგებიაო, ამბობს ავტორი,—ის თუ «ხალხოგადოების მეორე კლასმა, მატერიალურთ ხელშოკლეგ მწრომელმა ხალხმა», როგორ უნდა შეასრულოს ჩვენში ის როლი, რომელსაც სვეგან ბურჟუაზია ასრულებს»!.. ერთის სიტყვით, არ სჯერა არა ტ არა! როგორ უნდა შეასრულოს? ამის პასუხი ამ წერილში შეუძლებელია ტ ამიტომ მე მხოლოდ რაოდენიმე კითხვას მივცემ ავტორს: 1) საჭიროებს თუ ერთის სიტყვით, განუწყვეტელ კავშირით არის ერთმანეთთან გადაბმული ჩვენი თეატრის ბედი ქართველ საზოგადოების თანაგრძნობასთან. თუ საზოგადოებას სურს რომ წარმოდგენებიც ხალისით იმართებოდეს, მსახიობიც გულით ეკიდებოდეს თავის მოვალეობას, უნდა იაროს თეატრში, უნდა ქონებრივი დახმარება გაუწიოს სასაცენო მუშაკთ და ამნაირად ფეხზედ დააყენოს ის საშვილი-შვილო საქმე, რომელიც ლამის არის სრულებით დაიღუპოს და დაინგრეს.

ᲓᲔᲞᲔᲨᲐ

(რუსეთის დეპეშათა საააგენტოსაგან).

ᲓᲘᲚᲘᲡ ᲓᲔᲞᲔᲨᲔᲑᲘ.

10 ნოემბერი.

ᲞᲔᲢᲔᲠᲑᲣᲠᲒᲘ. ოფიციალური დეპეშა გენერალ ადიუტანტის კურპატკინისა სამხედრო მინისტრთან: „ხუანშანი, 9 ნოემბერი. ბრძოლის დროს 25 სეკდემბრიდან 8 ოკტომბრამდე ბრძოლის ველზედ მოიყვანეს მუკდენს და იქიდგან გაიგზავნა 775 აფიცერი და 27,887 დაჯრილი ჯარის-კაცი და ავადმყოფნი 168 აფიცერი და 3,224 ჯარის-კაცია. ამოდენა დაჭრილთა გადაზიდვა მოხდა ძალიან მოკლე დროში იმიტომ, რომ სასანიტარო ეკიქიმო უწყვეტის მოხელენი ძალიან გულიანად საქმობდენ. ყველა დაჭრილებს და ავადმყოფებს შეუზავეს წყლულები, საქმელი და ობიერი ტანსასცმელი მისცეს. ურმები, რომლითაც ეზიდებოდენენ, შემოკრული იყო ბინდ სამოსლით და საბნებითა. დიდი შემწეობა გაუწია წითელის ჯვრის მოძრავმა რაზმებმა. ამისთანა სამაგალითო და თავ-განწირული მუშაობის შესახებ გთხოვთ მოახსენოთ მისს იმპერატორებთის უდიდებულესობას“.

დეპეშა სამხედრო მინისტრისა გენერალ-ადიუტანტ კუროპატკინთან: „ხელმწიფე იმპერატორმა უმაღლესად ბრძანა, გამოეცხადოს მთელს სასანიტარო და საეკიმო მოხელეთ მანჯურიის პირველ ლაშქრისას მისი მოწონება და სიამოვნება“.

ᲛᲣᲙᲓᲔᲜᲘ. (საკ. კორესპ.) პოზიციებზე სიჩუმეა. ჩვენი ჯარები ბინებისა და ბოძერების შენებას შეუდგნენ. როგორც სჩანს, დიდხანს გასტანს, რომ ერთმანეთს ლაშქრები არ შეებრძოლეთ ბინან.

ᲢᲝᲙᲘᲘᲝ, 9 ნოემბერი. (რეიტერი). ამბობენ, თითქმის სამი დივიზია ჯარი ამ ეოტა ხანში გაამწკრივეს კუეშუნიდან კურეოკის ლაშქრის ჩრდილო აღმოსავლეთ პოზიციამდეო. ხუნხეზე ყინული სწრაფად მაგრდება.

ᲑᲔᲠᲚᲘᲜᲘ. (ოოლფი) გერმანიასა და ინგლისს შორის ტელეგრაფი ძლიერ დაზიანდა.

ᲗᲔᲐᲢᲠᲘ ᲓᲐ ᲮᲔᲚᲝᲕᲜᲔᲑᲐ

ᲥᲐᲠᲗᲣᲚᲘ ᲗᲔᲐᲢᲠᲘ

მეხუთე წარმოდგენას სახაზინო თეატრში 10 ნოემბერს ძრიელ ცოტა ხალხი დაესწრო და თვით წარმოდგენამაც როგორღაც უგულოდ ჩაიარა. წარმოდგენილი იყო პირველად ახალი პიესა, ტრაგედია ჯიაკომეტისა «ივდითი» და ვალ. გუნიას ვოდეეილი „დედის-ერთა“.

პირველ პიესაში ჩინებულად თამაშობდა ჩვენი ნიჭიერი მსახიობი-ქალი ნ. ჩხეიძე (ივდითი) და მრავალი ნამდვილის დრამატიზმით სავსე მომენტი მისცა მაყურებელს მისმა შეგნებულმა, გულ-ნთელმა და გადაუპრიბებელმა თამაშობამ. ალაგ-ალაგ მანვე მსახიობი-ქალი საოცროო იყო. ვ. გუნიამაც (ოლომფრე) ზოგიერთი ადგილი საკმაო გრძნობით და აღფრთოვანებით ჩაატარა, რაც ამ სალამოს შეიძლება მხოლოდ ივანიძეზედ ითქვას, რომელიც ელიაქიმის როლში ტიპიური მეღდელ-მთავარი იყო.

საერთოდ კი, როგორც ვთქვით, «ივდითი» უგულოდ იყო ნათამაშევი, წარმოდგენას ნაკლებად ეტყობოდა მომზადება, რაიცა, როგორც მსახიობთა თამაშში ისე სცენის მოწყობა-მორთვაში სჩანდა.

ერთი ბეწვა წვრილშინს ხშირად შეუძლიან მთელი შთაბეჭდილება დაარღვიოს და ილიუზიას ხელი შეუშალოს. სხვათა შორის, ცხადია ვერავითარ ილიუზიას ვერ გამოიწვევდა ოლომფრეს მოკვეთილი თავის სარეგენელად გამოტანილი პარიკი. საერთოდ სახაზინო თეატრის მდიდარი მოწყობილობა, დეკორაციები და სხვ. როგორღაც ჩვენთვის გამოუდეგარნი რჩებიან, მაგ., მესამე და მეოთხე მოქმედებაში ოლომფრეს კარავი შეიძლებოდა კარავი ყოფილიყო და არა უკანასკნელი «მოდერნის» დარბაზი და მეტის ეფექტებით ყოფილიყო მორთულ-მოწყობილი.

რაც შეეხება სტატისტებს, როგორც ყოველთვის, ეხლაც მოუმზადებელი და უყურადღებოდ დატოვებულნი იყვნენ. მაგ., სამი მხეელი ოლომფრეს სრულებით მეტად ჭგრძნობდნენ თავს სცენაზედ. მათ დანახვაზედ უნებლიეთ გაიფიქრებდით «სამნი არიან, ტოლნი არიან, ბაღჩას ჩადიან, ჩაიმღერიანო».

ᲓᲘᲡᲙᲣᲡᲘᲐ

ერთის სიტყვით, განუწყვეტელ კავშირით არის ერთმანეთთან გადაბმული ჩვენი თეატრის ბედი ქართველ საზოგადოების თანაგრძნობასთან. თუ საზოგადოებას სურს რომ წარმოდგენებიც ხალისით იმართებოდეს, მსახიობიც გულით ეკიდებოდეს თავის მოვალეობას, უნდა იაროს თეატრში, უნდა ქონებრივი დახმარება გაუწიოს სასაცენო მუშაკთ და ამნაირად ფეხზედ დააყენოს ის საშვილი-შვილო საქმე, რომელიც ლამის არის სრულებით დაიღუპოს და დაინგრეს.

ᲓᲔᲞᲔᲨᲐ

(რუსეთის დეპეშათა საააგენტოსაგან).

ᲓᲘᲚᲘᲡ ᲓᲔᲞᲔᲨᲔᲑᲘ.

10 ნოემბერი.

ᲞᲔᲢᲔᲠᲑᲣᲠᲒᲘ. ოფიციალური დეპეშა გენერალ ადიუტანტის კურპატკინისა სამხედრო მინისტრთან: „ხუანშანი, 9 ნოემბერი. ბრძოლის დროს 25 სეკდემბრიდან 8 ოკტომბრამდე ბრძოლის ველზედ მოიყვანეს მუკდენს და იქიდგან გაიგზავნა 775 აფიცერი და 27,887 დაჯრილი ჯარის-კაცი და ავადმყოფნი 168 აფიცერი და 3,224 ჯარის-კაცია. ამოდენა დაჭრილთა გადაზიდვა მოხდა ძალიან მოკლე დროში იმიტომ, რომ სასანიტარო ეკიქიმო უწყვეტის მოხელენი ძალიან გულიანად საქმობდენ. ყველა დაჭრილებს და ავადმყოფებს შეუზავეს წყლულები, საქმელი და ობიერი ტანსასცმელი მისცეს. ურმები, რომლითაც ეზიდებოდენენ, შემოკრული იყო ბინდ სამოსლით და საბნებითა. დიდი შემწეობა გაუწია წითელის ჯვრის მოძრავმა რაზმებმა. ამისთანა სამაგალითო და თავ-განწირული მუშაობის შესახებ გთხოვთ მოახსენოთ მისს იმპერატორებთის უდიდებულესობას“.

დეპეშა სამხედრო მინისტრისა გენერალ-ადიუტანტ კურპატკინთან: „ხელმწიფე იმპერატორმა უმაღლესად ბრძანა, გამოეცხადოს მთელს სასანიტარო და საეკიმო მოხელეთ მანჯურიის პირველ ლაშქრისას მისი მოწონება და სიამოვნება“.

ᲛᲣᲙᲓᲔᲜᲘ. (საკ. კორესპ.) პოზიციებზე სიჩუმეა. ჩვენი ჯარები ბინებისა და ბოძერების შენებას შეუდგნენ. როგორც სჩანს, დიდხანს გასტანს, რომ ერთმანეთს ლაშქრები არ შეებრძოლეთ ბინან.

ᲢᲝᲙᲘᲘᲝ, 9 ნოემბერი. (რეიტერი). ამბობენ, თითქმის სამი დივიზია ჯარი ამ ეოტა ხანში გაამწკრივეს კუეშუნიდან კურეოკის ლაშქრის ჩრდილო აღმოსავლეთ პოზიციამდეო. ხუნხეზე ყინული სწრაფად მაგრდება.

ᲑᲔᲠᲚᲘᲜᲘ. (ოოლფი) გერმანიასა და ინგლისს შორის ტელეგრაფი ძლიერ დაზიანდა.

ᲡᲐᲜ-ᲤᲠᲐᲜᲪᲘᲡᲙᲝ. (რეუტერი). დაიქირავეს ნორვეგიისა და ინგლისის გემები, რომელთაც უნდა მიიტანონ იაპონიაში მანჯურიის რკინის გზისათვის რელსები.

ᲛᲐᲓᲠᲘᲓᲘ. მეფემ ხელი მოაწერა კანონ-პროექტს ანარქიულის აგიტაციის მოსპობის შესახებ.

11 ნოემბერი.

ᲚᲝᲜᲓᲝᲜᲘ, 10 ნოემბერი (რეუტერი). როგორც იაპონიის მისიის-მიერ ტოკიოდან მიღებულ დეპეშაშია ნათქვამი, პორტ არტურის ალყა-შემორტყმულ ლაშქრიდან იუწყებიან, იაპონელთა საზღვაო ზარბაზნებით ყუმბარები დაუშინეს ციხესა და 9 ნოემბერს შუადღისას არსენალთან შენობა დაიწვაო. დილით $10^1/_2$ საათ. ცეცხლი კიდევ გკიდა.

ᲢᲝᲙᲘᲝ, 10 ნოემბერი, (რეუტერი). დღეს იოკოჰამაში ხუთი წყალ-ქვეშ მავალი ნავი მოიტანეს.

ᲡᲢᲝᲛᲑᲝᲚᲘ. პორტამ კვლავ ამცნო ათინას, რომ საბერძნეთში მეამბოხენი კიდევ არიან და უფბაზნიან იარაღს მაკედონიას, ამას გარდა შეამბოხენი სხვა ნაირადაც უმართავენ ხელს უწესოებასო. ამასთანავე პორტამ გადასწყვიტა გააძლიეროს სამხედრო ძალა საბერძნეთის საზღვარზე. დღეს იმისგანვე გაეგზავნა დეპეშა უცოეთში მყოფს მალეთის წარმომადგენლებს კრიტის საქმის შესახებ.

ᲛᲘᲜᲡᲙᲘ. შინაგან საქმეთა სამინისტრომ გადადო მომავალის წლის 1 აპრილამდე გუბერნიის კომიტეტების შრომის წარდგენა გლეხთა კანონმდებლოის გადაშინჯვის შესახებ.

ᲰᲔᲚᲡᲘᲜᲒᲤᲝᲠᲡᲘ. უმაღლესის მიწერილობით უმოწყალესად ებრძანა ფინლიანდიის გენერალ-გუბერნატორს, უმაღლესის სახელით მოიწვიოს 28 ნოემბრისათვის მორიგი სეიმი ფინლიანდიის ერობათა მოხელეებისა.

საღამოს დეპეშები.

11 ნოემბერი.

ᲞᲔᲢᲔᲠᲑᲣᲠᲒᲘ. მის უდიდებულესობისმიერ ჯარების დათვალიერების დროს სუფეშოვო წეს რიგის დაცვისათვის უმაღლესი მაჯლობა გამოუცხადა ვარშავის გუბერნატორს მარტინოვს, სუვალკის გუბერნიის დროებით გამგეს პეტროკოვის გუბერნატორს არციმოვიჩს და ვიტებსკის ვიცე-გუბერნატორს კლიუჩარიოვს.

ხელმწიფე იმპერატორმა უმაღლესად ბრძანა, რომ მე-2 რიგის კაპიტანის გრაფ სტრიგანოვის-მიერ შეწირულ გემს დაერქვას «რუს» ი და ჩარიცხულ იქმნას ფლოტის გემების რიცხვში კრეისერად.

შინაგან საქმეთა მინისტრმა დაადგინა, ადგილობრივ იქმნას გაზ. «Наша Жизнь»-ის ცალკე ნომრობით გაყიდვა.

ᲚᲝᲜᲓᲝᲜᲘ. (რეუტერი). ოკუს ლაშქარში მყოფი კორესპონდენტი იუწყება 9 ნოემბრის თარიღით: «ე ვფიქრობ, რომ იაპონელნი აიღებენ პორტ-არტურს, რადგანაც ბოლიტიკური მიზეზები თხოულობს ციხის აღებას დაუყოვნებლივ; იაპონელები მზად არიან, რათაც უნდა დაუჯდეთ, ყოველი ღონისძიებანი მიიღონ თუნდა ბალტიის ესკადრამაც მოუსწროს».

დადწში დიდი და გულდამშვიდებული მეუმობაა. იაპონელებმა იქ ისეთი საავადმყოფოები მოაწყეს, რომ 10,000 კაცს დაიტევს. ნავთსაშენებელს თუ რამ ნაკლი აქვს აყეთებენ და ამ ეკმაჯ უკვე სარგებლობენ კიდეც მოთი. ქუჩებში ქედვაა ურმებისა და ტრანსპორტებისა. ზამთრისათვის დიდის სიჩქარით ამზადებენ აუარებელ თბილ ტანისამოსებს, სამხედრო სურსათსა და ნუზულ-სანთვაგაეს, რომელიც იაპონიიდგან მოსდით.

ᲞᲝᲠᲢ-ᲡᲐᲓᲘ, 11 ნოემბერი. (რეუტერი). 14 ნოემბერს განთიადისას მოელინან რუსის ესკადრას კანეიაში. სამი საბუქსირო გემი ქაირელის რუსის დიპლომატიურ აგენტითა და სუეცის რუსსმეულის მონელეებითურთ შეეგებება ესკადრას. პორტ-საიდში რუსის გემებს გაანცალკევებენ აქ მდგომ სხვა გემებიგან მისცემენ წყალს და სურსათ-სანთვაგეს. არ იცით, ნებას მისცემენ თუ არა; რომ გემებმა ნახშირი დაუდგან. საკანგეგონო ღონისძიებაა მიღებული, რომ რუსის ესკადრა ფრთხილად და, რაც შეიძლება, ჩქარა გაიაროს რუსსმელი, რათა სახიფათო არა შეემთხვეს-რა. როგორც ისმის—თუმცა ეს ხმა დასაჯერებელი არაა,—იაპონიის კრეისერები ადენის მახლობლად იმყოფებიანო.

ᲙᲘᲤᲣ, 10 ნოემბერი, (რეუტ.) ამბობენ, რომ იაპონელთ განზრახვა აქვთ პორტ-არტურთან ახალი იერიში მიიტანონ ერლუშანგზედ და იმ გორაზედ, რომელსაც 203 მეტრი სიმაღლე აქვს. იაპონელთა ლაშქარს დიდი მაშველი ჯარი ემატება, სულ ახალგაზდა მეომარნია

ᲢᲝᲙᲘᲝ, 10 ნოემბ. (რეუტ.) პორტ-არტურის გარ-შემოდგომილ ლაშქრიდან მოსწერება მოვიდა, რომ 7 ნოემბერს ლიმე რუსებმა კონტრ-იერიში მიიტანეს იაპონელთა ჯარის წინააღმდეგ იქ, სადაც ჩრდილო სომაგრეა აღმოსავლეთის ცინგუაშანისა, მაგრამ უკუ-ქცეულ იქმნენო. —მთავარ-ბანაკში მოვიდა მოახსენება, რომ 8 ნოემბერს, დილის $6^1/_2$ საათზედ იაპონელთა ჯარმა შეუტია ვოიცეკუს, ხუზეიენშანის ჩრდილოეთად და იერიშით მოვიდა რუსთა ბანაკზედ. რუსთა ჯარმა, მეტმა, რიცხვით, ნელ-ნელა უკან დაუწევნია იაპონელთა მარცხენა ფრთასს და შემოკვლასაც უპირებდა, მაგრამ მაშველი ჯარი მოვიდა და რუსებს უკან დაახევინეს.

ᲞᲝᲠᲢ-ᲡᲐᲘᲓᲘ, 11, ნოემბ. (რეუტერი) ბალტიის ესკადრის პირველი ᲯᲒᲣᲤᲘ ᲨᲣᲗᲘ მიუახლოდა პორტ-საიდს. — შიშობენ, რომ გემი «ინვერნესსი», 3 ოკედმბერს წასული კორეიას, სურსათითა და თოფიარაღ-ტყვეია-წამლით დატვირთული, რუსებმა თუ შეიპყრეს, რადგან იმისი ამბავი აღარა ისმის-რაო.

ᲒᲝᲔᲑᲠᲐᲓᲘ. მსჯელობა-კამათის დროს ვეშინმა სთქვა შემდეგი: ბოსნია-ჰერცოგოვინის საქმე ევროპის კონცერტის განხილვასა და განსჯას ექვემდებარება, ის გადასწყვეტს მის ბედს. რაკი ავსტრია უფლობს ამ პროვინციებში, ევროპის დიდთა სახელმწიფოთა მინდობილობის ძალით, ამიტომ სერბიას არ შეეძლიან მაგაზედ დავა ასტეხოს, რადგან არ ძალუძს მისი გადაწყვეტა. მაგ საქმის საფუძველი—ბალკანები ბალკინელთათვის, ამ პოლიტიკას მხარს აძლევენ დიდნი სახელმწიფონიც. სერბიის ინტერესები მოითხოვს, მშვიდობიანობა და არსებული წეს-წყობილება ბალკანეთში დაცული იყოს; მაშასადამე, სერბია ევროპასთან თანხმად უნდა მოქმედებდეს. სერბია სცდილობს დაამშვიდოს მაკედონია და გააადვილოს შემოღება იქ რეფორმებისა. ბოლგარიაც თანახმაა ჩვენი. საერთო ბედმა აიძულა სერბია და ბოლგარია მორიგებულიყვნენ და პირველი მუხლი დაახლოვებისა არის დაცვა აწ არსებული წეს-წყობილებისა. შემდეგმა მსჯელობამ გამოარკვია, რომ ეკონომიურ საგნებშიაც არა ერთი და ორი მუხლია ისეთი, საცა ორივე ქვეყანას საერთო ინტერესები აქვს. ასეთის პოლიტიკის შედეგი ის იქნება. რომ დამყარდება უფრო მეტი დაახლოება სერბიასა და ბოლგარიას შორის. რაიცა შეეხება მაკედონიას, ყოველი რადიკალური გადაწყვეტა ამ საგნისა ნაადრევია. ვიდრე ვამჯობინებდეთ ამ საგნის ასეთ თუ ისეთს გადაწყვეტას, საჭიროა დაველოდოთ ის, რაც დღეს ხელთა გვაქვს.

დროებით რედაქტორი **ᲒᲠ. ᲣᲘᲤᲨᲘᲫᲔ.**
გამომცემელი **Ა. ᲡᲐᲠᲐᲯᲘᲨᲕᲘᲚᲘ.**

ᲒᲐᲛᲝᲬᲐᲓᲔᲑᲘ ᲪᲜᲝᲑᲐᲜᲘ:

ᲞᲔᲢᲔᲠᲑᲣᲠᲒᲘᲡ ᲑᲘᲠᲟᲐ

9 ნოემბრს 1904 წ.

ᲕᲔᲥᲡᲘᲚᲘᲡ ᲙᲣᲠᲡᲘ 3 თვით:

ლონდონში 10 გირვ. სტ.	93,60
ბერლინში 100 მარკაში	—
პარიეში 100 ფრანკში	—
ლონდონში ჩეკები	94,35
ბერლინში „	47,30
პარიეში „	$37,52^1/_2$
ბირეის დისკონტი.	$6—7^1/_2$%
4% სახელმწიფო რენტა	92 ნ. გაყ.
4% სახ. სესხი 1902 წ.	—
4% გირავნ. ფურც. სახელ. საადგ. მამეული ბანკისა	$89^3/_8$ მსყიდ
5% პირ. შინაგ. მომგ. ბილ. 1864 წ.	$419^3/_4$ ნ. გაყ.
5% მეორე შინაგ. სესხის მომგებ. ბილ. 1866 წ.	310 წ. გაყ.
5% გირავნ. ფურც. სახელმ. საადგ.-მამ. ბანკისა.	271 ნ. გაყ.
5% ობლიგაციები ტფილ. საკრედიტო საზოგ.	—
$4^1/_2$% ობლიგაც. იმავე სახოგადოებისა.	—
$4^1/_2$% ტფილ. საადგ. მამ. ბანკის გირავნ. ფურცლ.	—
5% გირავნობის ფურც. იმავე ბანკისა.	$9^3/_4$ წ. გაყ.
6% ქუთ. საად. მამ. ბანკის გირ. ფურცლ.	—
5% გირავნ. ფურც. იმავე ბანკისა.	$87^3/_8$ წ. გაყ.

ᲒᲐᲜᲪᲮᲐᲓᲔᲑᲐᲜᲘ

გამოვიდა და იყიდება

ᲙᲐᲢᲐᲚᲝᲒᲘ

წარმოსადგენად ნებაოდრთულ ქართულ ᲰᲘᲔᲡᲑᲘᲡᲐ.

ᲤᲐᲡᲘ 15 ᲙᲐᲞ.

ვისაც სურს ყიდვა, მიმართონ ქართულ დრამატიულ საზოგადოების კანტორაში ბ-ნ დავ. ნახუტრიშვილს (3—3)

---

ara ქართველი ბურჟუაზია თავის რეალურ მოთხოვნილებათა დასაკმაყოფილებლათ ქართულ ენას? თუ საჭიროებს, რაში გამოიჩინა მისი დაკმაყოფილების სურვილი? რასაკვირველია, თითო-ოროლა სახეში მისაღები არ არის. 2) თუ არ საჭიროებს და არც გამოუჩენია ამის ენერი, ვინ უნდა განავითაროს ქართული მწერლობა? 3) საჭიროებს თუ არა მშრომელი ხალხი ამ მწერლობას და გამოიჩინა თუ არა ამ საჭიროების დაგვარი მოქმედება?

დასასრულ, ბ-ნ ფ. გოგიჩაიშვილს ოხუნჯობა მონდომებია და მკითხველის გასართობათ აი რას ამბობს: «ბ-ნ წულუკიძეს ჰგონია, რომ ბურჟუაზიულ საზოგადოებაში აღიარებული სამეცნიერო ᲪᲣᲛᲐᲠᲘᲪᲮᲔᲑᲜᲘ, ᲛᲝᲠᲐᲚᲘᲡᲢᲘᲠᲘᲪᲮᲔᲑᲜᲘ, ᲚᲘᲢᲔᲠᲐᲢᲣᲠᲐ, ᲤᲘᲚᲝᲡᲝᲤᲘᲐ, ᲮᲔᲚᲝᲜᲔᲑᲘᲡ ᲞᲠᲝᲚᲔᲢᲐᲠᲗᲐ ᲙᲚᲐᲡᲘᲡ ᲐᲠ ᲒᲐᲛᲝᲐᲓᲒᲔᲑᲐ— და ამაგს იგი ვერ შეითვისებს»... «ᲧᲝᲤᲘᲐᲜᲘᲡ «ᲐᲠᲘᲗᲛᲔᲢᲘᲙᲐᲨᲘ» ᲝᲠᲯᲔᲠ ᲝᲠᲘ ᲜᲝᲗᲮᲝᲐᲜᲘ ᲐᲠᲘᲐᲠ ᲜᲐᲜᲒᲐᲠᲘᲨᲕᲘᲗ, ᲛᲐᲒᲠᲐᲛ ᲚᲐᲠᲝᲚᲔᲢᲐᲠᲗᲐ ᲛᲝᲗᲛᲝᲗᲐᲜᲘᲐ ᲐᲛᲐᲡ ᲕᲔᲠ ᲨᲔᲘᲡᲬᲐᲠᲑᲔᲡᲝ»... ᲓᲐ ᲐᲛᲐᲒᲡ ᲘᲒᲘ ᲕᲔᲠ ᲨᲔᲘᲡᲬᲐᲠᲑᲔᲡᲝ»... «ᲧᲝᲤᲘᲐᲜᲘᲡ «ᲐᲠᲘᲗᲛᲔᲢᲘᲙᲐᲨᲘ» ᲝᲠᲯᲔᲠ ᲝᲠᲘ ᲜᲝᲗᲮᲝᲐᲜᲘ ᲐᲠᲘᲐᲠ ᲐᲦᲘᲠᲘᲠᲔᲑᲣᲚᲘ ᲨᲔᲜᲘᲨᲕᲜᲐ ᲛᲝᲜᲗᲘᲡ ᲐᲠᲘᲗᲛᲔᲢᲘᲙᲘᲡ ᲡᲘᲡᲢᲔᲛᲐᲨᲘ ᲐᲠ ᲒᲐᲛᲝᲐᲓᲒᲔᲑᲐ—